

Commentaren, Nieuws en Achtergrond

Gepubliceerd op 10 oktober 2012

Achtergrond

Internationaal zakendoen profiteert van one tier board

Bij de fusie tussen Air France en KLM liepen de contacten aanvankelijk wat stroefjes door misverstanden bij de onderhandelingen. Een nieuwe wet kan helpen zulke verwarring te voorkomen.

De Fransen hadden destijds bij de fusiebesprekingen namelijk verwacht dat de chairman namens de Nederlandse luchtvaartmaatschappij de onderhandelingen zou voeren. Maar KLM werd bij deze belangrijke besprekingen vertegenwoordigd door Leo van Wijk. De CEO dus, zoals dat gebruikelijk is bij grote Nederlandse bedrijven. De chairman, de voorzitter van de raad van commissarissen, volgde het proces op afstand.

Om dergelijke misverstanden in het internationale zakenverkeer te voorkomen, kunnen Nederlandse vennootschappen vanaf 1 januari 2013 kiezen voor een zogeheten one tier board. In dit zogeheten monistische bestuursmodel bestaat de top van vennootschappen niet langer uit een raad van bestuur (uitvoerend) en een raad van commissarissen (toezichthoudend). Naar Angelsaksisch voorbeeld kent de one tier board nog slechts één bestuur dat bestaat uit leden die uitvoerend of niet-uitvoerend zijn. De voorzitter van dit bestuur is altijd een niet-uitvoerend bestuurder.

De opkomst van de one tier board is een logisch gevolg van de toenemende invloed van het Angelsaksisch aandeelhouderschap in Nederland, meent Stefan Peij. Hij is directeur en oprichter van de Governance University, een instituut dat scholing voor commissarissen aanbiedt. In het artikel De one tier board, waarom wel en waarom niet rekende hij in 2010 voor dat in 2008 74 procent van alle Nederlandse aandelen in buitenlandse handen was, tegen 37 procent in 1995. Van de buitenlanders zijn Angelsaksische landen, zoals de VS, het Verenigd Koninkrijk en Ierland, het meest actief op de Nederlandse aandelenmarkt. 'One tier creëert gelijk speelveld in het internationale zakenleven,' stelt Peij.

Informatie

De nieuwe wet kent meer voordelen, verklaart Peij. Hij verwijst naar grote Nederlandse bedrijven die in Nederland hun hoofdkantoor hebben, maar statutair in het Verenigd Koninkrijk zijn gevestigd. 'Die werken er al mee. Niet-uitvoerende bestuurders krijgen in het one tier model sneller informatie en kunnen meer doorvragen.' Dat houdt dan wel in dat ze vaker bijeen zullen komen dan de raad van commissarissen nu.

Toch kleven er aan de one tier board ook nadelen, stelt Peij. Want tegenover de doorgaans grote beloning van een niet-uitvoerend bestuurder staat ook een hoger aansprakelijkheidsrisico. Een ander nadeel is volgens Peij de onduidelijkheid over de invulling van de rollen. Hiermee bedoelt hij dat Nederlanders zullen moeten wennen aan de nieuwe functies en de bijbehorende benamingen. Peij verwacht niet dat veel Nederlandse bedrijven op korte termijn zullen overstappen op 'one tier'. 'Nee, want onbekend maakt onbemind,' verduidelijkt hij.

Voorzitter Susanne Stolte van de NCD, een belangenvereniging van 3000 directeuren en commissarissen, voorziet evenmin dat veel Nederlandse bedrijven stante pede voor one tier zullen kiezen. ‘Het gaat in mijn visie niet zozeer om de keuze tussen one tier en two tier,’ betoogt Stolte. ‘Veel belangrijker is dat het bestuur, het toezicht en de medewerkers vanuit hun eigen rol de verantwoordelijkheid dragen voor de bedrijfsdoelstellingen.’ Met het huidige bestuursmodel voor grote Nederlandse ondernemingen is dat lastig, omdat de raad van commissarissen op afstand staat, en daardoor vaak te laat en onvolledig geïnformeerd wordt. ‘We worden ingehaald door de publieke opinie, die commissarissen snel afrekenet op falend toezicht, en zelfs bedrijfsvoering. Maar volgens het boekje kan een raad van commissarissen helemaal niet zo snel ingrijpen als de publieke opinie soms zou willen.’

Trial and error

Of de one tier board in dit opzicht een verbetering is, staat voor Stolte nog niet vast. ‘Het model zal zich in Nederland door trial and error ontwikkelen,’ verwacht zij. ‘De nieuwe wet lijkt er vooral op gericht Nederlandse bedrijven aantrekkelijker te maken voor buitenlandse investeerders. Een aantal internationale bedrijven die nog niet met een one tier board werken, zal dat misschien gaan doen.’

Stolte verwacht wel dat het nieuwe bestuursmodel in Nederland gebruikt zal worden om commissarissen meer te betrekken bij de strategieontwikkeling, de besluitvorming en de corporate social responsibility. ‘In het Verenigd Koninkrijk werkt one tier wel zo,’ weet Stolte. ‘Daar krijgen de non-executive directors vroegtijdig informatie en ze zitten samen met executive directors bij de board meetings.’ Hun positie wordt nog verstevigd door het feit dat de onafhankelijke chairman twee à drie dagen per week in het bedrijf aanwezig is. Of het in Nederland ook zo kan werken? ‘In ieder geval draagt de wet bij aan de discussie over beter toezicht, meent Stolte.

Air France-topman Jean Cyril Spinetta (links) en KLM-CEO Leo van Wijk bij de afronding van het samengaan van de luchtvaartmaatschappijen in Parijs in mei 2004. Het nieuwe one-tier-boardmodel zou misverstanden, zoals die er destijds bij de fusieonderhandelingen waren, kunnen voorkomen. Foto: Laurent Chamussy/ANP

Auteur Peter Louwerse

Copyright © 2008 Sdu Uitgevers b.v. Alle rechten voorbehouden.